

Kdy (ne)musí úředník mlčet? TI přináší praktického průvodce pravidel mlčenlivosti ve státní správě

21.8.2026 - | Transparency International ČR

Pracovníci ve státní správě se při své práci mohou často setkávat s citlivými informacemi, které mohou podléhat různým pravidlům mlčenlivosti. Pro tyto úředníky může být obtížné rozeznat, čím vším jsou vlastně vázáni a jak legálně postupovat, pokud narazí na protiprávní jednání či závažná pochybení. Nová publikace protikorupční organizace Transparency International ČR (TI) přináší praktický úvod do problematiky a základní navigaci pro úředníky, na co si dát pozor dříve, než cokoliv podniknou.

Analýza TI ukazuje, že úředník je málokdy vázán pouze obecnou služební mlčenlivostí. Často se na ni vrství další průřezové či odborné režimy.

Jako příklad lze uvést například pravidla pro nakládání s utajovanými informacemi či mlčenlivost při daňových a finančních kontrolách.

V otázce, kdy lze mlčenlivost prolomit je třeba brát v potaz rozdíl mezi situacemi, kdy úředník mlčet nesmí a kdy je naopak chráněn, pokud se rozhodne nemlčet.

Jedná se především o oznamovací povinnost u trestných činů na straně jedné a ochranným režimem podle zákona o ochraně oznamovatelů na straně druhé.

„Je ale klíčové mít na paměti, že povinnost úředníka oznámit trestný čin se vztahuje pouze na oznámení orgánům činným v trestním řízení, nikoliv médiím či široké veřejnosti. Stejně tak zákon o ochraně oznamovatelů primárně vyžaduje ohlášení skrze interní či externí systémy,“ vysvětluje Kryštof Doležal, právník TI a autor naší publikace.

Součástí analýzy je identifikace rizik při prolomení mlčenlivosti a dopady judikatury Evropského soudu pro lidská práva k ochraně svobody projevu úředníků ve veřejném zájmu.

Pro snadnější vyhodnocení konkrétních situací, ve kterých se úředník může nacházet, nabízí publikace taktéž jasný rozhodovací postup a kontrolní checklist.

Jedná se tak o základní rozcestník, podle kterého se lze v leckdy složitých a nepříjemných situacích prvotně zorientovat.

Poděkování za podporu

Tato publikace vznikla v rámci projektu Efektivní řízení státu za podpory Aliance pro moderní stát. Děkujeme.

<https://www.transparency.cz/kdy-nemusi-urednik-mlcet-ti-prinasi-praktickeho-pruvodce-pravidel-mlc-enlivosti-ve-statni-sprave>